

NATURVÅRDSBRÄNNING

Älvdalens Besparingsskog beslutade i somras att i samarbete med Skogsstyrelsen göra en naturvårdsbränning vid Lidbosjön, väster om Evertsberg. Bränningen genomfördes under några av sommarens varmaste dagar och hoppas ge svar på hur man kan hitta skogsbruksmetoder där man utvecklar naturvärdena i tallmiljöer samtidigt som man producerar virke.

Foto: Tobbe Nilsson

Denna sommar kommer många att minnas som den sämsta sommaren på många år, vädermässigt. Vi har sett regn i alla dess konstellationer. Störtregn, duggregn och snöblandat regn. Listan kan bli lång. Mitt i denna regnperiod kom solen fram några dagar i juli och då passade många på att slå hö, pressa lite extra på stranden, bada i sjöar och hav. Älvdalens Besparingsskog beslutade då i samarbete med Skogsstyrelsen att genomföra en naturvårdsbränning vid Lidbosjön, väster om Evertsberg. Lars "Ampe" Ambrosiusson som jobbar på Skogsstyrelsen var bränningsledare den här dagen den 2 juli. Det är tack vare hans expertis som Skogsstyrelsen kan ta på sig uppdrag att genomföra naturvårdsbränningar. Ampe har i sommar varit bränningsledare för sex bränder över hela Sverige, däribland Lidbosjön som ligger på Älvdalens Besparingsskog.

Ampe berättar om bränningen;

– Det såg bra ut i förväg så vi bestämde oss för den 2 juli. Halva jobbet innan är att ta del av väderprognoser för att se vindhastigheter, temperatur och luftfuktighet. Sedan finns det en tjänst som kallas Fire Weather Index och det visar specialprognoser för brand i skogsmark. Det är SMHI i samarbete med myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) som har den här tjänsten.

Hur genomförde ni naturvårdsbränningen?

– Vi var ett tiotal personer från Skogsstyrelsen och Skogsfirma Per Rapp som jobbade med själva bränningen och efterbevakningen. Vi började på morgonen med att lägga ut ett slangsystem runt bränningsområdet där det inte fanns naturliga gränser som vatten och blötmyrar. Vi brukar börja bränna vid ettiden på dagen men i min bärbara dator visade prognosen då att det var för varmt och framför allt att luftfuktigheten var för låg. Som bränningsledare bedömde jag då att det var för riskfyllt att tända vid de förhållandena. Antändningen skedde istället på kvällen då temperaturen sjunkit och fuktigheten stigit till acceptabla nivåer. Strax efter klockan åtta på kvällen startade bränningen och pågick i fullmånens sken ända till halv två på natten.

Varför valde man att bränna just här?

– Dels är naturvårdsbränning ett krav i Besparingsskogens miljöcertifiering. Sedan ingår Lidbosjön i ett större projekt på Besparingsskogen tillsammans med Skogsstyrelsen. Sammanfattningsvis kan man säga att försöket ska ge svar på hur man kan hitta skogsbruksmetoder som gör att man utvecklar naturvärdena i tallmiljöer samtidigt som man producerar virke.

FAKTA OM NATURVÅRDSBRÄNNING

Vad är en naturvårdsbränning?

En naturvårdsbränning är en planerad skogsbrand i ett avgränsat område. Syftet är att gynna och bibehålla höga naturvärden.

Innan skogen fick ett värde som virke och brandbekämpningen började för 150 år sedan brann många skogar med 50-100 års intervall, något växter och djur anpassade sig till. Då brann cirka en procent av skogsarealen i Sverige årligen. Idag brinner endast cirka 0,016 procent av skogen. Bränder som uppstår släcks idag effektivt innan de har hunnit bli till en riktig skogsbrand. Det gör man på grund av att okontrollerade skogsbränder utgör en säkerhetsrisk för människor och för att skogen i våra dagar har ett stort ekonomiskt värde.

När branden uteblir eller om det brinner för sällan förändras skogarna. Arter som är beroende av brand, gamla tallar och brända träd får svårt att överleva. De ekologiska värdena försvinner när dessa skogar avverkas. En stor ekologisk förändring har skett på kort tid. På 1970-talet började forskare se att vissa växter och insekter trivs bäst i bränd mark. Av den anledningen började myndigheterna engagera sig i naturvårdsbränder. Idag jobbar både Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen med naturvårdsbränder.

En del arter bland växter, insekter, fåglar och svampar är helt beroende eller gynnas av brand för sin överlevnad. De gynnas av att skogen blir mer öppen, ljus, varm och får bränd ved. Växten brandnäva har till exempel frön som behöver hettan av en brand för att fröna som ligger i marken skall börja gro. Skalbaggar, fjärilar och samtliga hackspettsarter i Sverige gynnas av brandfält. Naturtyper uppkomna efter brand är till exempel flerskiktade tallskogar och lövskogar med sälg, rönn, asp och björk. Ett tusental arter i landet hotar att försvinna i brist på liggande och stående död ved. Sådan ved skapas ofta av bränder i skogen.

Varför sker naturvårdsbränningen när brandrisken är som störst?

En naturlig skogsbrand startar till exempel av ett blixtnedslag när det är extremt torrt i skogen. Vid en naturvårdsbränning vill man ha liknande förhållanden för att efterlikna naturliga brandförhållanden och få bästa möjliga naturvårdsnytta.

Planering och expertis

Vid en bränning krävs noggrann planering och säkerhetstänkande. Inget får gå fel! Bränningen skall ske under kontrollerade former och brandområdet måste ha säkra brandgränser. Det kan vara vattendrag, vägar eller en myr. Väderförhållandena måste vara optimala. Det får till exempel inte blåsa för mycket eller åt fel håll. Vid en bränning är experter inkopplade och räddningstjänsten i området hålls kontinuerligt informerad. Vid många bränningar används helikopter eller flygplan för att kontrollera branden. Helikoptern används också för att vattna brandbegränsningslinjer och släcka kanter. Efterbevakningen är viktig så det inte börjar brinna igen. Det kan glöda i stubbar och myrstackar i många dagar efter en brand.

Vad kostar naturvårdsbränningar?

En normal naturvårdsbränning kostar cirka 5 000-15 000 kr per hektar.

Naturvårdsbränning på 9,5 ha vid Lidbosjön 2015.

Lars "Ampe" Ambrosiusson och Pär Frykberg planerar för bränningen. Andreas Öster sätter eld på skogen på ett för naturvårdsbränning strukturerat sätt.

